

Problematika fibropapilomatózy srnčí zvěře

Bukovjan Karel – Kodet Roman – Havránek František

V současné době lze považovat výskyt papilomatózy zvláště u srnčí zvěře v našich podmínkách za krucální problém. Jedná se o benigní nádorové onemocnění s rychlým šířením v populaci. První záchyt onemocnění byl zaznamenán u srnce z Jindřichohradecka již v roce 2007 (Bukovjan et al., 2009). Onemocnění se dále šířilo nekontrolovatelně po honitbě a rovněž do bezprostředního okolí. Na Slovensku bylo diagnostikováno zhruba o tři roky později. Sporadický výskyt je uváděn též v Maďarsku a to již od 60tých let minulého století.

Od roku 2007 do roku 2016 jsme provedli celkem vyšetření 211 případů výskytu papilomatózy pocházející ze zvěře našich honiteb. Z tohoto množství bylo 91 srnců tj. 43,1 %, podstatně více bylo srn (n 120 tj. 56,9 %). Cílem sledování bylo kazuistické patohistologické popsání nádoru (2007), sledování 11ti vybraných chemických prvků v nádorové tkáni u 51 jedinců všech věkových tříd a hlavně izolování DNA původce ze vzorku nádoru (2017). Souběžně z těmito vyšetřeními probíhalo sledování šíření a počty nakažené zvěře. Samostatně je vyhodnocena problematika lokalizace nádorů na tělních krajinách, počty, velikost a tvar fibropapilomů. Za zajímavý lze považovat i fakt, že některé nádory, převážně ty co mají „stopku“ u srnčí zvěře zaschnou a postupně odpadnou, zvláště v důsledku sníženého přívodu krve k novotvaru (torze na bázi). Místo původní lokalizace se pak pozvolně zhojí jizvou.

Bližším popisem, přenosem choroby, fotodokumentací i histologickou kazuistikou se lze dosud blíže obeznámit v příspěvku „Fibropapilomy-fibropapilomatóza srnčí zvěře“ (Bukovjan .K.-Kodet R., - Koska F. uvedeném v časopise Myslivost č.12, 2014.

Na základě získání dvou případů fotodokumentace z terénu lze uvažovat i o výskytu papilomatózy u jelení zvěře. Bohužel jsme nedostali potřebné vzorky k patohistologickému vyšetření ani vzorky konzervované k průkazu DNA původce. Jde o skutečnost, zda je původce totožný jako u srnčí zvěře či se jedná o jiný typ.

Při vzniku onemocnění se uvažuje i o dalších faktorech které k němu napomáhají. Uvažuje se především o výživě, stresogenních faktorech a stavu imunitního systému. Již v roce 1996 jsme poukázali na celostátní konferenci o srnčí zvěři na fakt, že zaznamenáváme u tohoto druhu zvýšený výskyt tzv. Russolových tělísek. Ty jsou dávány do souvislosti v širším slova smyslu s poklesem imunity jedince. Nutno poukázat na fakt, že je papilomatóza v řadě případů zaměňována i za jiná kožní onemocnění, pozůstatky postramatických poškození nebo abscesy.

Nebezpečí šíření nákazy je relativně značné a vlastní opatření jsou silně v našich honitbách omezená. V úvahu pochází především sanitární odlov a to i v době hájení. Nutno upozornit na skutečnost, že jsme zaznamenali neochotu pracovníků některých OPR souhlasu s prováděním udělovat. To dozejisté šíření nákazy v našich honitbách bezesporu napomůže.

Při rešerní činnosti zabývající se touto problematikou jsme v zahraniční literatuře narazili na zajímavý poznatek. Samozřejmě je ve veterinární medicíně známo, že se obdobné onemocnění vyskytuje i u hospodářských zvířat. Jedná se však o jiné kmeny papilomavirů. U skotu došlo k částečnému poklesu při podávání ivermectinových přípravků. Jejich účinnou

látkou je „ivermectin“ který je součástí komerčně vyráběných anthelmintačních přípravků (Ivermix, Cermix). Používání těchto přípravků je v našich honitbách dnes silně omezováno.

V současné době jsou před dokončením dvě práce jejichž vydání je předjednáno v impaktovaných časopisech. Jedná se o „Výskyt chemických prvků ve fibropapilomech srnčí zvěře“ a „Benigní fibropapilomatóza srnčí zvěře v České republice“. Jde o výsledky mnoholeté práce Doc.MVDr.K.Bukovjana, CSc., Ing.F.Havránek, CSc., (VÚLHM v.v.i.), Prof.MUDr.R.Kodeta, CSc. (Ústav patologie a nukleární medicíny) a Ing.J.Dvořáka, Ph.D., (Lesnická fakulta Brno). Řešení problematiky se zúčastnily i některé Okresní myslivecké spolky i jednotlivá myslivecká sdružení, a to nejen sběrem a fixací vzorků ale i vyplněním dotazníkové akce.

Za závěr jsem nucen prezentovat svůj soukromý názor, že na účinná opatření je již u srnčí zvěře relativně pozdě. Dle našich zjištění se benigní papilomatoza vyskytuje již na více jak 60ti % našich honiteb. Prakticky od roku 2007 kdy bylo onemocnění diagnostikováno a odborná i myslivecké veřejnost se o něm dozvěděla uběhlo již deset let vyčkávání a nic nedělání. Snad by stálo v úvahu se zamyslet na možnosti ověření ivermectinu ve vztahu k tomuto nádorovému onemocnění.

Doc.MVDr.K.Bukovjan, CSc.,